

ISIKUANDMETE KAITSE SEADUS

MIDA PEAB TOITUMISSPETSIALIST SELLEST TEADMA?

KATRIN SOONE ja LAIVI MESIKÄPP

Millal jõustus, kellele ja mis eesmärgiga

- 25. mail 2019 jõustus Euroopas uus isikuandmete kaitse üldmäärus (inglise keeles *General Data Protection Regulation* ehk GDPR)
- Seadus laieneb kõikidele maailma riikidele ja asutustele, kes tegelevad Euroopa Liidu füüsiliste isikute andmete töötlemisega
- Isikuandmete kaitse seadus Eestis:
<https://www.riigiteataja.ee/akt/104012019011>
- Seadus on võetud vastu eesmärgiga kaitsta kõiki Euroopa Liidu füüsiliste isikute andmeid ning tagada neile oma isikuandmete omandiõigus

- Eesmärk on kaitsta isikuandmete töötlemisel füüsilise isiku põhiõigusi ja -vabadusi, eelkõige õigust eraelu puutumatusesele

§ 8. Andmesubjekt

- Andmesubjekt on isik, kelle isikuandmeid töödeldakse.

§ 9. Kolmas isik

- Kolmas isik on füüsiline või juriidiline isik, välismaa äriühingu filiaal või riigi- või kohaliku omavalitsuse asutus, kes ei ole:
 - 1) isikuandmete töötleja ise;
 - 2) andmesubjekt;
 - 3) füüsiline isik, kes isikuandmete töötleja alluvuses töötleb isikuandmeid.

Kes kontrollib seaduse täitmist Eestis?

- Tegemist on Euroopa Liidu tasemel välja töötatud eelnõuga, mille seadusega vastavuses olemise kontroll usaldatakse igale riigile endale
- Eestis hakkab asutuste ustele koputama Andmekaitse Inspeksioon (AKI), kelle ülesanne on kiirelt välja selgitada, kas ettevõtte on seadusega kooskõlas
- Vastasel juhul esitatakse ettevõttele rahaline trahv
- Delikaatsete isikuandmete töötlejatele on seadusandja pannud kohustuse **registreerida delikaatsete isikuandmete töötlemine Andmekaitse Inspeksioonis**

Isikuandmete töötlemine

- Selleks, et suuremaid probleeme vältida ning tulevased kontrollvisiidid edukalt läbida, tuleks arvestada järgmiste toimingutega
- Kõigepealt peaksite aru saama, kas tegelete füüsiliste isikute andmete töötlemisega (töötlemise all on silmas peetud kõiki tegevusi alustades kogumisest kuni hävitamiseni)
- Oluline on märkida, et füüsiliste isikute sekka kuuluvad sisuliselt kõik EU kodanikud olenemata tema rollist (töötaja, klient, partner jne)

§ 5. Isikuandmete töötlemine

Isikuandmete töötlemine on

- iga isikuandmetega tehtav toiming, sealhulgas isikuandmete kogumine, salvestamine, korrastamine, säilitamine, muutmine ja avalikustamine;
- juurdepääsu võimaldamine isikuandmetele;
- päringute teostamine ja väljavõtete tegemine;
- isikuandmete kasutamine, edastamine, ristkasutamine, ühendamine, sulgemine, kustutamine või hävitamine;
- või mitu eelnimetatud toimingut, sõltumata toimingute teostamise viisist ja kasutatavatest vahenditest.

PTK 2. Isikuandmete töötlemise lubatavus

- Isikuandmete töötlemine on lubatud üksnes andmesubjekti nõusolekul.
- Isikuandmete töötlemine on lubatud andmesubjekti nõusolekuta, kui isikuandmeid töödeldakse üksikjuhtumil andmesubjekti või muu isiku elu, tervise või vabaduse kaitseks, kui andmesubjektilt ei ole võimalik nõusolekut saada.
- Andmesubjekti nõusolekuta võib teadusuuringu või riikliku statistika vajadusteks töödelda andmesubjekti kohta käivaid andmeid üksnes kodeeritud kujul.

Isikuandmed

- Ees- ja perekonnanimi (v. a pseudonümiseerimine)
- Kodune aadress
- E-maili aadress
- Isikukood
- Passinumber
- IP aadress / MAC aadress
- Autonumber
- Biomeetriline informatsioon
- Kasutajanimi, hüüdnimi
- Juhiloa number
- Nägu, sõrmejalg, käekiri
- Krediidkaardi number
- Digitaalne identiteet
- Sünniaeg
- Sünnikoht
- Geneetiline informatsioon
- Telefoninumber

§ 4. Isikuandmed

- (1) Isikuandmed on mis tahes andmed tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta, **sõltumata sellest, millisel kujul või millises vormis need andmed on.**
- (2) Delikaatsed isikuandmed on:
 - 1) poliitilisi vaateid, **usulisi ja maailmavaatelisi veendumusi kirjeldavad andmed**, välja arvatud andmed seadusega ettenähtud korras registreeritud eraõiguslike juriidiliste isikute liikmeks olemise kohta;
 - 2) etnilist päritolu ja rassilist kuuluvust kirjeldavad andmed;
 - 3) **andmed terviseseisundi või puude kohta;**
 - 4) **andmed pärilikkuse informatsiooni kohta;**
 - 5) biomeetrilised andmed (eelkõige sõrmejälje-, peopesajälje- ja silmaiirisekujutis ning geenandmed);
 - 6) **andmed seksuaalelu kohta;**
 - 7) andmed ametiühingu liikmelisuse kohta;
 - 8) andmed süüteo toimepanemise või selle ohvriks langemise kohta enne avalikku kohtuistungit või õigusrikkumise asjas otsuse langetamist või asja menetluse lõpetamist.

Andmekaitse ei laiene anonüümsele teabele

- Andmekaitse põhimõtteid ei laiene anonüümsele teabele - s.o teave, mis ei ole seotud tuvastatud või tuvastatava füüsilise isikuga
- See ei laiene isikuandmetele, mis on muudetud anonüümseks sellisel viisil, et andmesubjekti ei ole võimalik tuvastada või ei ole enam võimalik tuvastada
- Käesolevas määruses ei käsitleta seega anonüümse teabe töötlemist, sealhulgas statistilisel või uuringute eesmärgil

Nõusoleku andmine andmete kogumiseks ja töötlemiseks

- Nõusolek tuleks anda selge kinnitusena - näiteks kirjaliku kinnituse vormis, sealhulgas elektroonilisel teel, suulise avaldusena, millega andmesubjekt annab vabatahtlikult, konkreetselt, teadlikult ja ühemõtteliselt nõusoleku teda puudutavate isikuandmete töötlemiseks
- See võiks hõlmata vajaliku lahtri märgistamist veebisaidil
- Vaikimist, eelnevalt märgistatud lahtreid või tegevusetust ei tohiks seega pidada nõusolekuks
- Nõusolek peaks hõlmama kõiki samal eesmärgil või samadel eesmärkidel tehtavaid isikuandmete töötlemise toiminguid
- Kui töötlemisel on mitu eesmärki, tuleks nõusolek anda kõigi nende kohta

Tervisealane isikuandmete kaitse

- Tervisealaste isikuandmete hulka peaksid kuuluma kõik andmesubjekti tervislikku seisundit käsitlevad andmed, mis annavad teavet andmesubjekti endise, praeguse või tulevase füüsilise või vaimse tervise kohta
- See hõlmab teavet füüsilise isiku kohta, mis on kogutud füüsilisele isikule tervishoiuteenuste registreerimise või osutamise käigus, nagu on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2011/24/EL (1)
 - numbrit, tähist või eritunnust, mis on füüsilisele isikule määratud tema kordumatuks tuvastamiseks tervishoiuga seotud eesmärkidel;
 - teavet, mis on saadud mingi kehaosa või kehast pärineva aine, sealhulgas geneetiliste andmete ja bioloogiliste proovide kontrollimise või uurimise tulemusena;
 - ja teavet teave näiteks haiguse, puude, haigestumisohu, haigusloo, kliinilise ravi või andmesubjekti füsioloogilise ja biomeditsiinilise olukorra kohta sõltumata sellest, kas andmete allikaks on näiteks arst või muu tervishoiutöötaja, haigla, meditsiiniseade või in vitro diagnostika

Laste isikuandmete kaitse

- Laste isikuandmed väärivad erilist kaitset, kuna lapsed ei pruugi olla piisavalt teadlikud asjaomastest ohtudest, tagajärgedest ja kaitsemeetmetest ning oma õigustest seoses isikuandmete töötlemisega
- Niisugune eriline kaitse peaks eelkõige rakenduma laste isikuandmete kasutamisel turunduse eesmärgil või isiku või kasutajaprofiili loomiseks ja laste isikuandmete kogumisel otse lastele pakutavate teenuste kasutamise puhul
- Vanemliku vastutuse kandja nõusolekut ei peaks olema vaja seoses lapsele otse pakutavate ennetavate või nõustamisteenustega

Isikuandmete töötlemine turunduslikeel eesmärkidel

- Kui isikuandmeid töödeldakse otseturunduse eesmärgil, peaks andmesubjektil olema õigus oma isikuandmete nii algse kui ka edasise töötlemise, sealhulgas otseturundusega seotud profiilianalüüsi tegemise suhtes igal ajal ja tasuta vastuväiteid esitada
- Andmesubjekti tähelepanu tuleks selgesõnaliselt juhtida sellele õigusele ning see esitatakse selgelt ja eraldi igasugusest muust teabest

Isikuandemete kogumine toitumisnõustaja töös

- Vastuvõtule registreerimise vorm - eeltäidetav kliendi poolt
- Toitumispäevik
- Sissekanded ja kliendi poolt saadetud analüüsid vm dokumendid
- Väljatrükid säilitatakse lukustatud kapis
- Supervisioonis, juhtumi kirjutamisel, kolleegidega arutamises jm ei kasutata nime, kontaktandmeid, isikukoodi jms: **sugu ja vanus: N 32, M 51**
- Arvutis olevad andmed salvestatakse eraldi parooliga või kõvakettale, mida hoitakse eraldi lukustatud kapis
- kui arvutit laenatakse/antakse teise isiku kasutusse, delikaatsed andmed kustutatakse
- kui klient saadab registreerimise vormi meiliga, siis see kustutatakse meililistist koheselt, meilidele ei tohiks pääseda võõrad ligi

Kasutatud allikad

1. 28.12.2018

<https://www.datafox.ee/et/blogi/299-gdpr-kellele-kehtib>

2. Andmekaitse Inspeksiooni koduleht 28.12.2018

- <https://www.aki.ee/et/eraelu-kaitse/oigusaktid>

3. Andmekaitse Inspeksiooni koduleht 28.12.2018

- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=ET>
- Isikuandmete kaitse seadus: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130122010011?leiaKehtiv>
- <http://www.aki.ee/et/delikaatsed-isikuandmed>